

KÖRNYEZETISMERET

3-4. ÉVFOLYAM

	1. évfolyam	2. évfolyam	3. évfolyam	4. évfolyam
2020-2021				
2021-2022				
2022-2023			2	
2023-2024			2	2
Éves óraszám			72 (36 tanítási hét esetén)	72 (36 tanítási hét esetén)

3. ÉVFOLYAM

A KÖRNYEZETISMERET TANÍTÁS KIEMELT TERÜLETEI 3. ÉVFOLYAMON:

- A kisiskolás korú gyerekek többnyire érdeklődéssel fordulnak az élő és élettelen környezet felé. Erre az érdeklődésre alapozva kell biztosítani számukra a megismerés, felfedezés örömeit, így formálhatjuk a gyerekek természethez való viszonyát, a természetről való gondolkodását.
- A környezetismeret tanításának célja a 3. évfolyamon azoknak a képességeknek a fejlesztése, valamint azoknak a szokásoknak az alakítása, melyek szűkebb és tágabb környezetük megismeréséhez és a felsőbb évfolyamokon a természettudományos tárgyak tanulásához szükségesek.
- Az életkorból és a fejlesztési feladatokból következően biztosítani kell, hogy a tanulók cselekvő tapasztalatszerzés útján elemi szinten sajátítsák el a természettudományos ismeretszerzés alapvető módszereit.
- Kiemelt témakör a megfigyelések mérések. Fontos az alapvető mennyiségi tulajdonságok megismerése, mérésük megbízható szinten történő elsajátítása, mert a mérés módszerét mindegyik természettudományos tantárgy alkalmazza.
- A megfigyelés, leírás, összehasonlítás, csoportosítás, mérés, valamint a kísérletezés módszereit gyakorolva fejlődik a tanulók megfigyelő, leíró, azonosító, megkülönböztető képessége, mérési technikája, valamint a kísérletezéshez szükséges képességeik.

TÉMAKÖR	A TÉMAKÖR feldolgozásának óraszám
Megfigyelés, mérés	16
Az élettelen környezet kölcsönhatásai, takarékoskodás az energiával	10
Tájékozódás az időben	8
Tájékozódás a térben	8
Hazánk, Magyarország	6
Életközösségek és azok védelme lakóhelyünk környezetében	14
Testünk, egészségünk	10
ÖSSZES ÓRASZÁM:	72

TÉMAKÖR: Megfigyelés, mérés

Óraszám: 16

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- felismeri az élőlényeken, élettelen anyagokon az érzékelhető és mérhető tulajdonságokat;
- felismeri, megnevezi és megfigyeli az életfeltételeket, életjelenségeket;
- adott szempontok alapján algoritmus szerint élettelen anyagokon és élőlényeken megfigyeléseket végez;
- adott szempontok alapján élettelen anyagokat és élőlényeket összehasonlít, csoportosít;
- megfigyeléseinek, összehasonlításainak és csoportosításainak tapasztalatait szóban, rajzban, írásban rögzíti, megfogalmazza;
- időjárási megfigyeléseket tesz, méréseket végez;
- figyelemmel kísér rövidebb-hosszabb ideig tartó folyamatokat;
- növényt ültet és gondoz, megfigyeli a fejlődését, tapasztalatait rajzos formában rögzíti;
- méréshez megválasztja az alkalmi vagy szabvány mérőeszközt, mértékegységeket;
- algoritmus szerint, előzetes viszonyítás, majd becslés után méréseket végez, becslt és mért eredményeit összehasonlítja;
- az adott alkalmi vagy szabvány mérőeszközt megfelelően használja;
- a méréseket és azok tapasztalatait a mindennapi életben alkalmazza.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK:

- Megfigyelőképesség fejlesztése
- Leíró képesség fejlesztése
- Azonosító-megkülönböztető képesség fejlesztése
- Rendszerező képesség fejlesztése
- Analizáló-szintetizáló képesség fejlesztése
- Mérési technika fejlesztése
- Ok-okozati összefüggések feltárása tanítói segítséggel
- A közvetlen környezet élettelen anyagai, környezeti tényezői (levegő, víz, talaj), élőlényei
- Az élettelen anyagok jellemző érzékelhető tulajdonságai (szín, alak, nagyság, felületi minőség, összenyomhatóság, tömeg, hőmérséklet, íz, szag, hang)
- Az élettelen környezeti tényezők jellemző érzékelhető tulajdonságai (szín, alak, nagyság, felületi minőség, összenyomhatóság, tömeg, hőmérséklet, íz, szag, hang)
- A növény részeinek felismerése, megnevezése: gyökérzet, szár, levél, virág, termés
- Az élőlények és részeik jellemző érzékelhető tulajdonságai (szín, alak, nagyság, felületi minőség, összenyomhatóság, tömeg, hőmérséklet, íz, szag, hang)

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- Az élettelen anyagok azonos és különböző tulajdonságainak megfigyelése, csoportosításuk különböző szempontok szerint: érzékelhető tulajdonságaik, anyaguk, halmazállapotuk, felhasználásuk
- Élőlények és élettelen dolgok összehasonlítása, azonosságuk és különbségeik megfigyelése, különös tekintettel az életjelenségekre, életfeltételekre. A tapasztalatok megfogalmazása, rögzítése
- Az egyes halmazállapotok jellemzőinek megfigyelése, különböző hétköznapi anyagok csoportosítása halmazállapotuk szerint. Példák keresése a közvetlen környezetből (iskola, otthon)
- A víz megjelenésének, tulajdonságainak megfigyelése a különböző halmazállapotokban. Példák keresése a víz halmazállapot-változásaira a természetben
- A lágú és fás szárú növények részeinek megfigyelése (gyökérzet, szár, levél, virág, termés). A növények részeinek megfigyelése algoritmus alapján
- A növényi részek összehasonlítása, csoportosítása érzékelhető tulajdonságaik alapján. A haszonnövények fogyasztható

- A megfigyelt növényi részek szerepe a növény életében - A közvetlen környezetben élő növények és állatok megfigyelése, összehasonlítása. Megfigyelt jellemzőik alapján a növények és állatok szétválogatása, csoportokba rendezése - Az állatok testrészeinek felismerése, azok szerepe az állatok mozgásában, táplálkozásában, életmódjában - Az élettelen anyagok és élőlények azonos és különböző tulajdonságai, csoportosításuk szempontjai (például tárgyak: anyaguk, halmazállapotuk, felhasználásuk; növények: lágyszárú – faszárú, élőhely; állatok: emlősök – madarak – halak – rovarok – kételtűek – hüllők; életmód: ragadozók – növényevők – mindenevők; élőhely: háziállatok – vadon élő állatok) - Mérési módszerek, a hőmérséklet, a hosszúság, az űrtartalom, a tömeg és az idő mérésére használt alkalmi (önkéntesen választott, természetes, régi korokban használt) és szabvány mérőeszközök, mértékegységek és használatuk - A közvetlen környezet élettelen környezeti tényezőinek, tárgyainak, élőlényeinek (növények, állatok, ember: saját test, társak, felnőttek) mérhető tulajdonságai (hosszúság, tömeg, űrtartalom, hőmérséklet, idő), mérésük - Mennyiségek viszonyítása, becslése és mérése, választott alkalmi és szabvány egységekkel	részeinek megnevezése - Az állatok (emlősök – madarak – halak – rovarok – kételtűek – hüllők) testrészeinek felismerése, megfigyelése a megfelelő algoritmus alapján. A testrészek szerepének megfigyelése az állat mozgásában, táplálkozásában, életmódjában - A növények és állatok többféle szempontú csoportosítása - A közvetlen környezetben található élettelen anyagok és élőlények hosszúság jellegű tulajdonságainak (hosszúság, magasság, szélesség) mérése - Űrtartalom mérése a közvetlen környezetben található élettelen anyagokon és élőlényeken - A közvetlen környezetben található élettelen anyagok és élőlények tömegének mérése - A víz térfogatának, hőmérsékletének mérése, az ezekhez szükséges eszközök, mértékegységek (deciliter, liter, Celsius-fok) megismerése - Az időjárási elemek megfigyelése - Az egyes évszakok jellemző időjárásának, az időjárás tényezőinek megfigyelése, hőmérsékletének mérése. A csapadék formái (eső, köd, hó). Időjárási napló készítése - Az évszaknak megfelelő helyes öltözködés megbeszélése. Öltözködési tanácsok adása időjárás-előrejelzés értelmezése alapján - Az évszakokhoz kötődő étrendek összeállítása. A nyári megnövekedett folyadékigény magyarázata - A levegő hőmérsékletének mérése a különböző évszakokban, a csapadék hőmérsékletének mérése. Időjárási napló készítése a különböző hónapokban, a mért adatok lejegyzése, rajz készítése - Az ember testhőmérsékletének mérése - A mérésekhez alkalmi és szabvány mérőeszközök, mértékegységek választása, használata

KULCSFOGALMAK/FOGALMAK:

élő, élettelen, növény, állat, ember, érzékszerv, érzékeléstípus, érzékelhető tulajdonság, halmazállapot, mérés, mérőeszköz, mérőszám, mértékegység, hosszúság, űrtartalom, tömeg, idő

KAPCSOLÓDÁSI PONTOK:

matematika: mérések, mérőeszközök (tömeg, hosszúság)

fizika: az élettelen anyagok jellemző érzékelhető tulajdonságai (szín, alak, nagyság, felületi minőség, összenyomhatóság, tömeg,

kémia: hőmérséklet, íz, szag, hang)

A TOVÁBBHALADÁS FELTÉTELEI:

- azonosítja az anyagok halmazállapotát, megnevezi és összehasonlítja azok alapvető jellemzőit;
- felismeri, megnevezi és megfigyeli egy konkrét növény választott részeit, algoritmus alapján a részek tulajdonságait. Megfogalmazza, mi a növényi részek szerepe a növény életében;
- megnevezi az időjárás fő elemeit, csapadék formáit
- felismeri, megnevezi és megfigyeli egy konkrét állat választott részeit, algoritmus alapján a részek tulajdonságait. Megfogalmazza, mi a megismert rész szerepe az állat életében;
- felismeri az élettelen anyagokon és az élőlényeken a mérhető tulajdonságokat.

TÉMAKÖR: Az élettelen környezet kölcsönhatásai

Óraszám: 10

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- a kísérletezés elemi lépéseit annak algoritmusára szerint megvalósítja;
- a tanító által felvetett problémával kapcsolatosan hipotézist fogalmaz meg, a vizsgálatok eredményét összeveti hipotézisével;
- megfogalmazza a víz és levegőszennyezés következményeit
- az adott kísérlethez választott eszközöket megfelelően használja;
- figyelemmel kísér rövidebb-hosszabb ideig tartó folyamatokat (például olvadás, forrás, fagyás, párolgás, lecsapódás, égés);
- egyszerű kísérletek során megfigyeli a halmazállapot-változásokat: fagyás, olvadás, forrás, párolgás, lecsapódás;
- tanítói segítséggel égéssel kapcsolatos egyszerű kísérleteket végez. Csoportosítja a megvizsgált éghető és éghetetlen anyagokat
- megfogalmazza a tűz és az égés szerepét az ember életében.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS

ISMERETEK:

- Megfigyelőképesség fejlesztése
- Leíró képesség fejlesztése
- Azonosító-megkülönböztető képesség fejlesztése
- Rendszerező képesség fejlesztése
- Analizáló-szintetizáló képesség fejlesztése
- Mérési technika fejlesztése
- Kísérletezéshez szükséges képességek fejlesztése
- Ok-okozati összefüggések feltárása tanítói segítséggel
- A kísérletek során a kiinduló és keletkező anyagok lényeges érzékelhető tulajdonságai (szín, alak, nagyság, felületi minőség, összenyomhatóság, tömeg, hőmérséklet, íz, szag, hang)

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- A víz különféle halmazállapotainak tantermi körülmények között történő modellezése (jég, víz, gőz). A gőz és a pára közti különbségek megfogalmazása, tapasztalati úton történő ismeretszerzés (vízforralás után a forró gőz fölé hideg tárgyért teszünk, és a párát lecsaphatjuk)
- A víz halmazállapot-változásaival kapcsolatos kísérletek elvégzése (olvadás, fagyás, párolgás, lecsapódás, forrás), a közben végbemenő kölcsönhatások, változások megfigyelése. Ok-okozati összefüggések keresése a halmazállapot-változások és az egyes hétköznapi jelenségek között
- Kapcsolat keresése a víz halmazállapot-változásai és köznapi alkalmazásai között

<ul style="list-style-type: none"> – A kísérletekhez szükséges mennyiségű anyagok mérése – A víz halmazállapot-változásai (olvadás, forrás, fagyás, párolgás, lecsapódás) – A víz körforgása a természetben – Az égés feltételei, éghető és nem éghető anyagok csoportosítása, égéssel kapcsolatos vészhelyzetek kezelése. A tűz és az égés szerepe az ember életében 	<p>(pl.: hűtés jégkockával, melegítés gőzzel). Példák keresése a víz halmazállapot-változásaira a természetben</p> <ul style="list-style-type: none"> – A víz körforgásának megfigyelése a természetben. A körforgás egyes lépésein keresztül a már ismert fizikai változások megfigyelése. – A víz szennyezésének bemutatása kísérlet által. – Mozgások megfigyelése, csoportosítása (hely- és helyzetváltoztató mozgás).
<p>KULCSFOGALMAK/FOGALMAK: szilárd – folyékony – légnemű halmazállapot; halmazállapot-változás; olvadás, fagyás, párolgás, forrás, lecsapódás, égés</p>	
<p>KAPCSOLÓDÁSI PONTOK: kémia: vízzel végzett kísérletek, égés fizika: mozgás, ütközés magyar nyelv-és irodalom: kísérletek leírása, szóbeli kifejezőképesség fejlesztése</p>	
<p>A TOVÁBBHALADÁS FELTÉTELEI:</p> <ul style="list-style-type: none"> – tanítói segítséggel egyszerű kísérleteket végez; – a vizsgálatok tapasztalatait megfogalmazza, rajzban, írásban rögzíti; – a kísérletek tapasztalatait a mindennapi életben alkalmazza; – feladatvégzés során társaival együttműködik 	

<p>TÉMAKÖR: Tájékozódás az időben Óraszám: 8</p>	
<p>TANULÁSI EREDMÉNYEK A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</p> <ul style="list-style-type: none"> – megfelelő sorrendben sorolja fel a napszakokat, a hét napjait, a hónapokat, az évszakokat, ismeri ezek időtartamát, relációit; – figyelemmel kísér rövidebb-hosszabb ideig tartó folyamatokat (például víz körforgása, emberi élet szakaszai, növények csírázása, növekedése); – az évszakokra vonatkozó megfigyeléseket végez, tapasztalatait rögzíti, és az adatokból következtetéseket von le; – megnevezi az ember életszakaszait; – megfigyeli a növények csírázásának és növekedésének feltételeit, ezekre vonatkozóan egyszerű kísérleteket végez; – analóg és digitális óráról leolvassa a pontos időt. 	
<p>FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Megfigyelőképesség fejlesztése – Leíró képesség fejlesztése – Azonosító-megkülönböztető képesség fejlesztése – Rendszerező képesség fejlesztése – Analizáló-szintetizáló képesség fejlesztése – Mérési technika fejlesztése – Ok-okozati összefüggések feltárása tanítói segítséggel – Időbeli tájékozódó képesség fejlesztése 	<p>JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Napi és éves ritmus megfigyelése a növény- és állatvilágban – A növények egyes életszakaszainak megfigyelése (csírázás, fejlődés, növekedés, öregedés) – Növények csíráztatása, hajtatása során az ezekhez szükséges feltételek megfigyelése – Az emberi életszakaszok jellemzőinek megfigyelése és összehasonlítása

- Évszakokra vonatkozó megfigyelések, tapasztalatok megfogalmazása, rajzban, írásban vagy táblázatban való rögzítése. Az adatokból következtetések levonása - A környezetben zajló ciklikus változások felismerése, megfigyelése, sorba rendezése - Napi és éves ritmus a növény- és állatvilágban - A napszakok, a naptár (a hét napjai, hetek, hónapok). Időtartamuk, egymáshoz való viszonyuk - Jeles napok, dátumok elhelyezése a naptárban - Napirend készítése - Az emberi életszakaszok, jellemzőik - A növények fejlődése: életszakaszok, csírázás, fejlődés, növekedés, öregedés - A csírázás és a növekedés külső feltételei	(szerepjáték) - Osztálytárs, fiatalabb és idősebb testvér, szülő, illetve más felnőtt testméreteinek becslése, mérése, az adatok összehasonlítása, tapasztalatok megfogalmazása, rögzítése

KULCSFOGALMAK/FOGALMAK:

évszak, életkor, életszakasz, körforgás, Föld forgása, Föld keringése, naptár, hónap, nap, napszak, szaporodás, fejlődés

KAPCSOLÓDÁSI PONTOK:

matematika: az idő mérése, mértékegységei, ok-okozati összefüggések feltárása,

magyar nyelv: és irodalom: ismeretterjesztő szövegek

informatika: ismeretterjesztő kisfilmek a világúrról, érdekességek utáni kutakodás

A TOVÁBBHALADÁS FELTÉTELEI:

- életkorának megfelelően eligazodik az időbeli relációkban, ismeri és használja az életkorának megfelelő időbeli relációs szókincset;

- naptárt használ, időintervallumokat számol, adott eseményeket időrend szerint sorba rendez;

napirendet tervez a napszakok változásaihoz kapcsolva

TÉMAKÖR: Tájékozódás a térben

Óraszám: 8

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- a tanterméről, otthona valamely helyiségéről egyszerű alaprajzot készít és leolvas;

- az iskola környezetéről egyszerű térképvázlatot készít;

- tájékozódik az iskola környékéről és településéről készített térképvázlattal és térképpel. Az iskola környezetéről egyszerű térképvázlatot készít.

<p>FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Megfigyelőképesség fejlesztése – Leíró képesség fejlesztése – Azonosító-megkülönböztető képesség fejlesztése – Rendszerező képesség fejlesztése – Analizáló-szintetizáló képesség fejlesztése – Ok-okozati összefüggések feltárása tanítói segítséggel – Téri tájékozódó képesség fejlesztése – A fő- és mellékvilágtájak megnevezése, elhelyezése a térképen. Iránytű használata. Az égtájak azonosítása a közvetlen környezetben – Az alaprajz, a térképvázlat és a térkép. Tájékozódás az alaprajz és a térképvázlat segítségével. 	<p>JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Iránytű készítése, használatának gyakorlása, tájékozódási gyakorlatok a fő- és mellékvilágtájak helyzetének gyakorlására: a fő- és mellékvilágtájak megnevezése, elhelyezése térképen, az égtájak azonosítása a közvetlen környezetben – Az alaprajz, vázlatrajz, térképvázlat és a térkép jellemzőinek megfigyelése, egy-egy konkrét példa összehasonlítása – Alaprajz készítése az osztályteremről, a tanulók otthonáról, szobájáról. Tájékozódási gyakorlatok alaprajz, vázlatrajz és térképvázlat alapján – Az iskola elhelyezése a településen belül és annak térképén.
<p>KULCSFOGALMAK/FOGALMAK: fő- és mellékvilágtáj, alaprajz, térképvázlat, térkép</p>	
<p>KAPCSOLÓDÁSI PONTOK: vizuális kultúra: alaprajz készítése matematika. analízis, ok-okozati összefüggések feltárása informatika: interneten ismeretterjesztő anyagok, videók keresése, játékos feladatok megoldása</p>	
<p>A TOVÁBBHALADÁS FELTÉTELEI:</p> <ul style="list-style-type: none"> – ismeri és használja az életkorának megfelelő relációs szókincset; – iránytű segítségével megállapítja és megnevezi a fő- és mellékvilágtájakat; – irányokat ad meg viszonyítással 	

<p>TÉMAKÖR: Hazánk, Magyarország Óraszám: 6</p>	
<p>TANULÁSI EREDMÉNYEK A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</p> <ul style="list-style-type: none"> – iránytű segítségével megállapítja és megnevezi a fő- és mellékvilágtájakat; – irányokat ad meg viszonyítással; – térkép segítségével megnevezi Magyarország jellemző felszínformáit (síkság, hegy, hegység, domb, dombság), vizeit (patak, folyó, tó), ezeket terepasztalon vagy saját készítésű modellen előállítja; – térkép segítségével megmutatja hazánk nagytájakait, felismeri azok jellemző felszínformáit; – térkép segítségével megnevezi hazánk szomszédos országait, saját megyéjét, megyeszékhelyét, környezetének nagyobb településeit, hazánk fővárosát, és ezeket megtalálja a térképen is. 	
<p>FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Megfigyelőképesség fejlesztése – Leíró képesség fejlesztése – Azonosító-megkülönböztető képesség fejlesztése 	<p>JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:</p> <p>Térképészeti gyakorlatok:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Magyarország elhelyezkedésének megfigyelése földgömb, Európa-térkép segítségével (Föld bolygó, Európa)

<ul style="list-style-type: none"> – Rendszerező képesség fejlesztése – Analizáló-szintetizáló képesség fejlesztése – Mérési technika fejlesztése – Ok-okozati összefüggések feltárása tanítói segítséggel – Téri tájékozódó képesség fejlesztése – Magyarország helyzete, államhatárok, szomszédos országaink – Tájékozódás Magyarország domborzati térképén: az alapvető térképjelek, felszínformák, vizek. Irányok, távolságok a térképen – Hazánk nagytájainak elhelyezkedése, felszínformáik 	<ul style="list-style-type: none"> kontinens, Közép-Európa, Kárpát-medence) – Magyarország domborzati térképén az alapvető térképjelek megfigyelése, megnevezése – Magyarország államhatárainak, szomszédos országainak megkeresése, megnevezése domborzati, illetve közigazgatási térképen – Hazánk felszínformáinak, vizeinek azonosítása domborzati térképen – Irányok, távolságok, magassági számok leolvasása hazánk domborzati térképéről – Magyarország nagy tájegységeinek felismerése, megkeresése Magyarország domborzati térképén
---	--

KULCSFOGALMAK/FOGALMAK:

térkép, domborzati térkép, közigazgatási térkép, felszínforma, megye, megyeszékhely, település, főváros

KAPCSOLÓDÁSI PONTOK:

matematika: ok-okozati összefüggések

magyar irodalom: ismeretterjesztő szövegekben lényegkiemelés

informatika: interneten ismeretterjesztő anyagok, videók keresése, játékos feladatok megoldása

A TOVÁBBHALADÁS FELTÉTELEI:

- ismeri és használja az életkorának megfelelő térbeli relációs szókincset;
- megnevezi és iránytű segítségével megállapítja a fő- és mellékvilágítjakat, irányokat ad meg viszonyítással;
- felismeri és használja az alapvető térképjeleket: felszínformák, vizek, települések, útvonalak, államhatárok;
- megkülönböztet néhány térképajtát: domborzati, közigazgatási, turista-, autós.

TÉMAKÖR: Életközösségek lakóhelyünk környezetében

Óraszám: 14

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- felismeri a lakóhelyéhez közeli életközösségek és az ott élő élőlények közötti különbségeket (pl. természetes – mesterséges életközösség, erdő – mező, rét – víz, vízpart – park, díszkert – zöldséges, gyümölcsöskert esetében);
- megnevezi a megismert életközösségekre jellemző élőlényeket, használja az életközösségekhez kapcsolódó kifejezéseket;
- algoritmus alapján megfigyeli és összehasonlítja a saját lakókörnyezetében fellelhető növények és állatok jellemzőit. A megfigyelt tulajdonságok alapján csoportokba rendezi azokat.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK:

- Megfigyelőképesség fejlesztése
- Leíró képesség fejlesztése
- A lakóhelyhez közeli életközösségek jellemzői: erdő, mező-rét, víz-vízpart

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- A természetes és mesterséges életközösségek összehasonlításához tanulmányi séta a közeli parkba, látogatás zöldséges-gyümölcsöskertbe. A

<ul style="list-style-type: none"> – Az egyes életközösségekben élő növények és állatok tulajdonságai – A lakóhelyhez közeli életközösségek (erdő, mező-rét, víz-vízpart) élőlényekének környezeti igényei, alkalmazkodása az élettelen környezeti tényezőkhöz (életmód, testfelépítés, viselkedés) – A megismert növények és állatok csoportosítási lehetőségei (pl. lágyszárú – faszárú, fa – cserje, lombhullató – örökzöld; állatok: emlősök – madarak – rovarok – kétélűek – hüllők – halak; életmód: ragadozók – növényevők – mindenevők; élőhely: háziállatok – vadon élő állatok, erdei – mezei – vízparton élő – az ember környezetében élő állatok) – A természetes és mesterséges életközösségek – Az emberi tevékenység természeti környezetre gyakorolt hatása. Környezetvédelem. – Haszonnövények és haszonállatok szerepe az ember életében. – A fenntartható, biogazdálkodás szerepe a természetvédelem terén. 	<p>hasonlóságok és különbségek összehasonlítása, megbeszélése, az ember hatásának megfigyelése</p> <ul style="list-style-type: none"> – Iskolakert/madárbarát kert kialakítása során az ember felelőségének, szerepének megfigyelése, a haszonnövények fejlődésének tanulmányozása. – Látogatás a Hajdú tanyára/vagy valamelyik tanuló szüleinek állatfarmjára, (kerékpárral) ahol őshonos háziállatokat figyelhetnek meg. – Biokertészet felkeresése.
<p>KULCSFOGALMAK/FOGALMAK: természetes és mesterséges életközösség, természetbarát gazdálkodás, biokertészet, őshonos haszonállatok és háziállatok</p>	
<p>KAPCSOLÓDÁSI PONTOK: magyar irodalom: ismeretterjesztő szövegek értelmezése, növények, állatok bemutatása, leírása informatika: interneten ismeretterjesztő anyagok, videók keresése, játékos feladatok megoldása</p>	
<p>A TOVÁBBHALADÁS FELTÉTELEI:</p> <ul style="list-style-type: none"> – ismeri a lakóhelyéhez közeli életközösségek (erdő, mező-rét, víz-vízpart) főbb jellemzőit; – felelősségtudattal rendelkezik a szűkebb, illetve tágabb környezete iránt; tevékenységeinek tapasztalatait szóban, rajzban, írásban rögzíti 	

<p>TÉMAKÖR: Testünk, egészségünk Óraszám: 10</p>	
<p>TANULÁSI EREDMÉNYEK A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</p> <ul style="list-style-type: none"> – felismeri és megnevezi az emberi test részeit, fő szerveit, ismeri ezek működését, szerepét; – megnevezi az érzékszerveket és azok szerepét a megismerési folyamatokban; – belátja az érzékszervek védelmének fontosságát, és ismeri ezek eszközeit, módjait; 	
<p>FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Megfigyelőképesség fejlesztése – Leíró képesség fejlesztése – Azonosító-megkülönböztető képesség 	<p>JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Az ember testrészeivel való megismerkedés mondóka segítségével, elmutogatásuk saját vagy osztálytárs

<p>fejlesztése</p> <ul style="list-style-type: none"> - Rendszerező képesség fejlesztése - Analizáló-szintetizáló képesség fejlesztése - Ok-okozati összefüggések feltárása tanítói segítséggel - Egészségtudatos magatartás fejlesztése - Az emberi test fő testrészei, szervei - A környezet és az ember egészsége közötti kapcsolat - A tanuláshoz szükséges helyes megvilágítás fontossága - A megfelelő öltözködés - A személyes higiéné - A rendszeres testmozgás - Aktív és passzív pihenés - A lelki egészség 	<p>testén</p> <ul style="list-style-type: none"> - Az iskolás étellel kapcsolatos életmódbeli szokások tudatosítása és gyakorlása, az iskolában való helyes viselkedés és megfelelő öltözet megbeszélése (tanórán, különböző szabadidős foglalkozáson, szünetben), az iskolában dolgozók foglalkozásának összehasonlítása. Megszólítások, köszönés, udvariassági formulák használatának gyakorlása. A helyes öltözködési szokások szerepének megbeszélése, öltözködési tanácsok adásával egy-egy évszakhoz kapcsolódóan időjárás-előrejelzés értelmezése alapján - Helyes tanulási szokások megfigyelése, megbeszélése - A helyes táplálkozási szokások kialakítása: miből mennyit együnk? – mérések elvégzése, rögzítése a füzetbe rajzban, írásban. Az egészséges és egészségtelen ételek csoportosítása - Az egyes évszakokhoz kötődő táplálkozási szokások megbeszélése, egy-egy évszakhoz kapcsolódó napi étrend tervezése.
<p>KULCSFOGALMAK/FOGALMAK: szerv, érzékszerv, testrész, szervezet, túlsúly, alultápláltság, egészség, betegség, egészségvédelem, egészségvédő szokások</p>	
<p>KAPCSOLÓDÁSI PONTOK: etika: helyes napirend, egészséges táplálkozás, egészségvédő szokások beteg a családban egymás elfogadása, segítése</p>	
<p>A TOVÁBBHALADÁS FELTÉTELEI:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ismeri az emberi szervezet fő életfolyamatait; - tisztában van az egészséges életmód alapelveivel, összetevőivel, az emberi szervezet egészséges testi és lelki fejlődéséhez szükséges szokásokkal, azokat igyekszik betartani; - felismeri az egészséges, gondozott környezet jellemzőit. Megfogalmazza, milyen hatással van a környezet az egészségre. 	

4. ÉVFOLYAM

A KÖRNYEZETISMERET TANÍTÁS KIEMELT TERÜLETEI 4. ÉVFOLYAMON

A 4. évfolyamon az előzőleg megismert témakörök koncentrikus bővítése történik. A két központi téma: Hazánk, Magyarország és az Életközösségek lakóhelyünk környezetében. E két témakör feldolgozása során központi szerepet kap a természet-és környezetvédelemre nevelés. A tanulók felismerik a nemzeti parkok létjogosultságát a természet megőrzése érdekében és a természetvédelem jelentőségét az emberi tevékenységek természeti környezetre gyakorolt hatása kapcsán.

- A tanulók térbeli tájékozódása térképek ismeretével, használatával bővül.
- Az időbeli tájékozódás csillagászati háttérével ismerkednek: a Föld mozgásaival, annak idejével és azzal összefüggésben a napszakok, évszakok váltakozásával.
- A tanulók számára továbbra is biztosítani kell, hogy cselekvő tapasztalatszerzés útján elemi szinten sajátítsák el a természettudományos ismeretszerzés alapvető módszereit.
- A tanuló kiegészítő információkat gyűjt digitális forrásokból, illetve tapasztalati úton szerzett ismeretei rögzítésére online feladatokat, alkalmazásokat használ. Eközben törekszik a természettudományos szaknyelv pontos használatára.
- Az ismeretszerző módszerek alkalmazása közben, tapasztalati úton folytatódik a fogalmak kialakítása, de ez nem zárul le a 4. évfolyam végén, ekkorra még nem alakulnak ki kész fogalmak, de előkészíti a felsőbb évfolyamok természettudományos gondolkodását.

TÉMAKÖR	A TÉMAKÖR feldolgozásának óraszámja
Az élettelen környezet kölcsönhatásai	8
Tájékozódás időben	6
Tájékozódás térben	8
Hazánk, Magyarország: nagytájaink, nemzeti parkjaink	20
Életközösségek lakóhelyünk környezetében és annak védelme	20
Testünk, egészségünk,	10
ÖSSZES ÓRASZÁM:	72

TÉMAKÖR: Az élettelen környezet kölcsönhatásai

Óraszám: 8

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- a kísérletezés elemi lépéseit annak algoritmusa szerint megvalósítja;
- a tanító által felvetett problémával kapcsolatosan hipotézist fogalmaz meg, a vizsgálatok eredményét összeveti hipotézisével;
- az adott kísérlethez választott eszközöket megfelelően használja;
- figyelemmel kísér rövidebb-hosszabb ideig tartó folyamatokat (például: ütközés)
- megfigyeli a mozgások sokféleségét, csoportosítja a mozgásformákat

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK:

- Megfigyelőképesség fejlesztése
- Leíró képesség fejlesztése
- Azonosító-megkülönböztető képesség fejlesztése

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- Folyamatos megfigyelések és kísérletek a víz tisztaságával kapcsolatban. Környezetünkben vett vízminták egyszerű vizsgálata. Egyszerű eljárás a víz

<ul style="list-style-type: none"> - Rendszerező képesség fejlesztése - Analizáló-szintetizáló képesség fejlesztése - Mérési technika fejlesztése - Kísérletezéshez szükséges képességek fejlesztése - Ok-okozati összefüggések feltárása tanítói segítséggel - A kísérletekhez szükséges mennyiségű anyagok mérése - Hely- és helyzetváltoztató mozgás - Rugalmas és rugalmatlan ütközések megfigyelése, hétköznapi megjelenése 	<p>tisztítására, szűrésére</p> <ul style="list-style-type: none"> - Mozgások megfigyelése, csoportosítása (hely- és helyzetváltoztató mozgás). Példák keresése - Mozgásállapot-változások: ütközések (rugalmas és rugalmatlan) végzése, a változások megfigyelése
<p>KULCSFOGALMAK/FOGALMAK: helyzet-és helyváltoztató mozgás, élettelen tárgyak mozgása, rugalmas és rugalmatlan ütközés, egyenletes/egyenletesen gyorsuló/lassuló mozgás</p>	
<p>KAPCSOLÓDÁSI PONTOK: fizika: mozgás, ütközés magyar nyelv-és irodalom: kísérletek leírása, szóbeli kifejezőképesség fejlesztése</p>	
<p>A TOVÁBBHALADÁS FELTÉTELEI:</p> <ul style="list-style-type: none"> - tanítói segítséggel egyszerű kísérleteket végez; - a vizsgálatok tapasztalatait megfogalmazza, rajzban, írásban rögzíti; - a kísérletek tapasztalatait a mindennapi életben alkalmazza; - feladatvégzés során társaival együttműködik. 	

<p>TÉMAKÖR: Tájékozódás időben Óraszám: 6</p>	
<p>TANULÁSI EREDMÉNYEK A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</p> <ul style="list-style-type: none"> - felismeri a napszakok, évszakok változásai, a Föld mozgásai közötti összefüggéseket; - megismeri és modellezi a víz természetben megtett útját, felismeri a folyamat ciklikus jellegét; 	
<p>FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Föld mozgásainak (forgás, Nap körüli keringés) hatásai az évszakok, napszakok váltakozására, jellemzőikre - Ismétlődő jelenségek (ritmusok) az ember életében, a test működésében. Ismétlődő, ciklikus jelenségek a környezetben (például víz körforgása) - Az állatok szaporodása (pete, tojás, elevenszülő), fejlődési szakaszai 	<p>JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Napszakok, évszakok váltakozása, jellemzői, valamint a Föld mozgásai és a napszakok, évszakok változásai közötti összefüggések megfigyelése - Ismétlődő, ciklikus jelenségek megfigyelése a környezetben (pl. víz körforgása) - Az időjárás élőlényekre gyakorolt hatásának megfigyelése, konkrét példák gyűjtése - Az állatok szaporodásának megfigyelése (pete, tojás, elevenszülő) - Ismétlődő jelenségek megfigyelése az emberi test működésében - Ismétlődő jelenségek (ritmusok) megfigyelése az ember életében (napirend, hetirend, kalendárium, jeles

	napok, ünnepek). A dátumok elhelyezése a naptárban. Napirend és hetirend tervezése
KULCSFOGALMAK/FOGALMAK: a Föld forgása, keringése, ismétlődés, ritmus a természetben, az emberi életben állatok szaporodása	
KAPCSOLÓDÁSI PONTOK: erkölcstan: az emberi életszakaszok, ünnepek, jeles napok	
A TOVÁBBHALADÁS FELTÉTELEI: A tanuló tudja megnevezni: <ul style="list-style-type: none"> – a Föld mozgásait és annak következményeit – a víz körforgásának lépéseit – az évente ismétlődő jeles napokat 	

TÉMAKÖR: Tájékozódás térben Óraszám: 8	
TANULÁSI EREDMÉNYEK A témakör tanulása eredményeként a tanuló: <ul style="list-style-type: none"> – felismeri a különböző domborzati formákat, felszíni vizeket, ismeri jellemzőiket. Ezeket terepasztalon vagy saját készítésű modellen előállítja; – felismeri lakóhelyének jellegzetes felszínformáit; – domborzati térképen felismeri a felszínformák és vizek jelölését; 	
FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK: <ul style="list-style-type: none"> – A felszínformák: hegy, hegység, domb, dombság, völgy, medence, síkság. Jelölésük a domborzati térképen – A felszíni vizek fajtái (ér, patak, csermely, folyó, tó), jellemzőik, ábrázolásuk a domborzati térképen – A külső erők (szél, víz) felszínformáló munkája 	JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK: <ul style="list-style-type: none"> – A felszínformák elemei, jellemzőik megfigyelése (hegy, hegység, medence, völgy, domb, dombság, síkság). A jellemzőknek megfelelően homokból az egyes felszínformák kialakítása. Jelölésük megfigyelése domborzati térképen, példák keresése hazánk domborzati térképén, valamint a lakóhelyen és annak környezetében – A szél és a víz munkájának modellezése homokasztalon – A felszíni vizek fajtáinak (ér, patak, csermely, folyó, tó), jellemzőik megfigyelése. A jellemzőknek megfelelően homokasztalon az egyes vizek kialakítása. Jelölésük megfigyelése domborzati térképen, példák keresése hazánk domborzati térképén, valamint a lakóhelyen és annak környezetében
KULCSFOGALMAK/FOGALMAK: domborzati térkép, közigazgatási térkép, autóstérkép, turisztatérkép, felszínformák	

KAPCSOLÓDÁSI PONTOK:

vizuális kultúra: színek, jelölések a térképen
matematika: magassági számok

A TOVÁBBHALADÁS FELTÉTELEI:

- le tudja olvasni a térkép színezéséből a felszíni formákat
- megnevezi a felszíni formákat és a hozzá tartozó magasságokat

TÉMAKÖR: Hazánk, Magyarország

Óraszám: 20

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- iránytű segítségével megállapítja és megnevezi a fő- és mellékvilágítjakat;
- irányokat ad meg viszonyítással;
- térkép segítségével megnevezi Magyarország jellemző felszínformáit (síkság, hegy, hegység, domb, dombság), vizeit (patak, folyó, tó), ezeket terepasztalon vagy saját készítésű modellen előállítja;
- térkép segítségével megmutatja hazánk nagytájait, felismeri azok jellemző felszínformáit;
- térkép segítségével megnevezi hazánk szomszédos országait, megyéit, saját megyéjét, megyeszékhelyét, környezetének nagyobb településeit, hazánk fővárosát, lakóhelyét (városát) és ezeket megtalálja a térképen is.
- Felismeri a nemzeti parkok létjogosultságát a természet megőrzése érdekében.
- A Nemzeti parkok elhelyezkedését meg tudja a térképen mutatni.
- Világörökségi helyszíneket meg tudja nevezni és el tudja helyezni nagytájainkon.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK:

- Megfigyelőképesség fejlesztése
- Leíró képesség fejlesztése
- Azonosító-megkülönböztető képesség fejlesztése
- Rendszerező képesség fejlesztése
- Analizáló-szintetizáló képesség fejlesztése
- Mérési technika fejlesztése
- Ok-okozati összefüggések feltárása tanítói segítséggel
- Téri tájékozódó képesség fejlesztése
- Magyarország helyzete, államhatárok, szomszédos országaink
- Tájékozódás Magyarország domborzati térképén: az alapvető térképjelek, felszínformák, vizek. Irányok, távolságok a térképen
- Hazánk nagytájainak elhelyezkedése, felszínformáik
- Tájékozódás hazánk közigazgatási térképén: megyék, saját lakóhely megyéje, megyeszékhelye, települések, saját település és a főváros helye hazánk térképén

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

Térképészeti gyakorlatok:

- Magyarország elhelyezkedésének megfigyelése földgömb, Európa-térkép segítségével (Föld bolygó, Európa kontinens, Közép-Európa, Kárpát-medence)
- Magyarország domborzati térképén az alapvető térképjelek megfigyelése, megnevezése
- Magyarország államhatárainak, szomszédos országainak megkeresése, megnevezése domborzati, illetve közigazgatási térképen
- Hazánk felszínformáinak, vizeinek azonosítása domborzati térképen
- Irányok, távolságok, magassági számok leolvasása hazánk domborzati térképéről
- Magyarország nagy tájegységeinek felismerése, megkeresése Magyarország domborzati térképén
- Magyarország megyéinek, ezen belül a tanulók saját megyéjének, megyeszékhelyének, valamint Budapest

<ul style="list-style-type: none"> - Fővárosunk, Budapest: híres épületek, főbb nevezetességek, hidak, közlekedés - Hazánk nemzeti parkja: kiemelten a Hortobágyi Nemzeti park - Világörökségeink 	<ul style="list-style-type: none"> - megkeresése Magyarország közigazgatási térképén - Lakóhelyhez közeli települések keresése, megnevezése térkép segítségével - Fővárosunk néhány jellegzetes nevezetességének, épületeinek, hídjainak, közlekedésének megismerése tanulmányi kirándulás alkalmával, vagy képeken, multimédián keresztül - Saját lakóhely, a lakóhely kulturális és természeti értékeinek bemutatása tablón vagy bemutató formájában - Hortobágyi Nemzeti Parkról ismeretanyag gyűjtése az interneten, arról tábló készítése - Nemzeti Parkok, Világörökségek bemutatása csoportmunkában
--	--

KULCSFOGALMAK/FOGALMAK:

térkép, domborzati térkép, közigazgatási térkép, felszínforma, megye, megyeszékhely, település, főváros, lakóhelyünk, nemzeti parkok, világörökségek

KAPCSOLÓDÁSI PONTOK:

matematika: ok-okozati összefüggések

magyar irodalom: ismeretterjesztő szövegekben lényegkiemelés

informatika: interneten ismeretterjesztő anyagok, videók keresése, játékos feladatok megoldása

A TOVÁBBHALADÁS FELTÉTELEI:

- ismeri és használja az életkorának megfelelő térbeli relációs szókinccset;
- megnevezi és iránytű segítségével megállapítja a fő- és mellékvilágítójakat, irányokat ad meg viszonyítással;
- felismeri és használja az alapvető térképjeleket: felszínformák, vizek, települések, útvonalak, államhatárok;
- megkülönböztet néhány térképajtát: domborzati, közigazgatási, turista-, autós.
- elhelyezi a domborzati térképen hazánk nagytájait.
- elhelyezi lakóhelyünket
- ma nagytájak főbb jellemzőit, kistájait, városait
- megnevezi, és a térképen elhelyezi nemzeti parkjainkat.
- felismeri világörökségeink helyszíneit

TÉMAKÖR: Életközösségek lakóhelyünk környezetében

Óraszám: 20

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- felismeri a lakóhelyéhez közeli életközösségek és az ott élő élőlények közötti különbségeket (pl. természetes – mesterséges életközösség, erdő – mező, rét – víz, vízpart – park, díszkert – zöldséges, gyümölcsöskert esetében);
- megnevezi a megismert életközösségekre jellemző élőlényeket, használja az életközösségekhez kapcsolódó kifejezéseket;
- algoritmus alapján megfigyeli és összehasonlítja a saját lakókörnyezetében fellelhető növények és állatok jellemzőit. A megfigyelt tulajdonságok alapján csoportokba rendezi

azokat;

- algoritmus alapján megfigyeli és összehasonlítja hazánk természetes és mesterséges élőhelyein, életközösségeiben élő növények és állatok jellemzőit. A megfigyelt jellemzőik alapján csoportokba rendezi azokat;
- konkrét példán keresztül megfigyeli és felismeri az élőhely, életmód és testfelépítés kapcsolatát;
- megfigyeléseit mérésekkel (például időjárási elemek, testméret), modellezéssel, egyszerű kísérletek végzésével (például láb- és csőrtípusok) egészíti ki;
- felismeri, hogy az egyes fajok környezeti igényei eltérőek;
- felismeri a megismert életközösségek növényei és állatai közötti jellegzetes kapcsolatokat;
- példákkal mutatja be az emberi tevékenység természeti környezetre gyakorolt hatását. Felismeri a természetvédelem jelentőségét;
- felismeri, mely anyagok szennyezhetik környezetünket a mindennapi életben, mely szokások vezetnek környezetünk károsításához. Egyéni és közösségi környezetvédelmi cselekvési formákat ismer meg és gyakorol közvetlen környezetében (pl. madárbarát kert, iskolakert kiépítésében, fenntartásában való részvétel, iskolai környezet kialakításában, rendben tartásában való részvétel, települési természet- és környezetvédelmi tevékenységben való részvétel);
- elsajátít olyan szokásokat és viselkedésformákat, amelyek a károsítások megelőzésére irányulnak (pl. hulladékminimalizálás – anyagtakarékosság, újrahasználat és -felhasználás, tömegközlekedés, gyalogos vagy kerékpáros közlekedés előnyben részesítése, energiatakarékosság).

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK:

- Megfigyelőképesség fejlesztése
- Leíró képesség fejlesztése
- Azonosító-megkülönböztető képesség fejlesztése
- Mérési technika fejlesztése
- Kísérletezéshez szükséges képességek fejlesztése
- Rendszerező képesség fejlesztése
- Analizáló-szintetizáló képesség fejlesztése
- Ok-okozati összefüggések feltárása tanítói segítséggel
- Környezettudatos magatartás fejlesztése
- A lakóhelyhez közeli életközösségek jellemzői: erdő, mező-rét, víz-vízpart
- Az egyes életközösségekben élő növények és állatok tulajdonságai
- A lakóhelyhez közeli életközösségek (erdő, mező-rét, víz-vízpart) élőlények környezeti igényei, alkalmazkodása az élettelen környezeti tényezőkhöz (életmód, testfelépítés, viselkedés)
- A lakóhelyhez közeli életközösségek (erdő, mező-rét, víz-vízpart) növényei és állatai közötti jellegzetes kapcsolatok (például táplálkozási kölcsönhatások, búvóhely; élőhely)
- A megismert növények és állatok csoportosítási lehetőségei (pl. lágyszárú –

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- A tanulók lakóhelyéhez közeli életközösségek (erdő, mező-rét, víz-vízpart) jellemzőinek megfigyelése, mérése (időjárás) tanulmányi séták során. A megfigyelések alapján az életközösségek összehasonlítása
- Az életközösségek jellegzetes élőlények csoportosítása élőhely szerint
- Az egyes életközösségek jellegzetes állatainak és növényeinek testfelépítése, algoritmus alapján történő megfigyelése, mérése (testméret mérése pl. életnagyságú rajzon)
- A tapasztalatok alapján a növények és állatok igényeinek, élőhelyhez, életfeltételekhez való alkalmazkodásának (testfelépítés, életmód) megfigyelése, megbeszélése, modellezése (pl. csőr- és lábtípusok)
- Az életközösségek összetettségének megfigyelése, az ott élő növények és állatok közötti jellegzetes kapcsolatok megfigyelése, felismerése (táplálkozás, búvóhely)
- Táplálkozási kölcsönhatások alapján az állatok csoportosítása (ragadozó, növényevő, mindenevő). Az egyes

<p>fás szárú, fa – cserje, lombhullató – örökzöld; állatok: emlősök – madarak – rovarok – kétlábúak – hüllők – halak; életmód: ragadozók – növényevők – mindenevők; élőhely: háziállatok – vadon élő állatok, erdei – mezei – vízparton élő – az ember környezetében élő állatok)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Az adott életközösség megismert növényeiből és állataiból egyszerű táplálékláncok és azokból táplálékhálózatok összeállítása - A természetes és mesterséges életközösségek - Az emberi tevékenység természeti környezetre gyakorolt hatása. 	<p>életközösségekre jellemző táplálékláncok, táplálékhálózatok összeállítása</p> <ul style="list-style-type: none"> - Az egyes életközösségekben élő élőlények testfelépítés, illetve életmód alapján történő összehasonlítása - Iskolakert/madárbarát kert kialakítása során az ember felelősségének, szerepének megfigyelése.
<p>KULCSFOGALMAK/FOGALMAK: természetes és mesterséges életközösség, erdő, mező-rét, víz-vízpart, élőhely, életmód, környezeti igény, alkalmazkodás, testfelépítés, tápláléklánc, táplálékhálózat</p>	
<p>KAPCSOLÓDÁSI PONTOK: magyar irodalom: ismeretterjesztő szövegek értelmezése, növények, állatok bemutatása, leírása informatika: interneten ismeretterjesztő anyagok, videók kérésese, játékos feladatok megoldása</p>	
<p>A TOVÁBBHALADÁS FELTÉTELEI:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ismeri a lakóhelyéhez közeli életközösségek (erdő, mező-rét, víz-vízpart) főbb jellemzőit; - felelősségtudattal rendelkezik a szűkebb, illetve tágabb környezete iránt; tevékenységeinek tapasztalatait szóban, rajzban, írásban rögzít 	

<p>TÉMAKÖR: Testünk, egészségünk Óraszám: 10</p>	
<p>TANULÁSI EREDMÉNYEK A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ismeri a leggyakrabban előforduló betegségeket, felismeri a legjellemzőbb betegségtüneteket, a betegségek megelőzésének alapvető módjait. - Felismeri a helyes táplálkozás szerepét az egészség megőrzésében. Ismeretet szerez az élelmiszerfajtákról, annak tápanyagtartalmáról - Ismeri környezetében a leggyakoribb baleseti forrásokat. - Baleset esetén tudja a legfontosabb tennivalókat: segélyhívószámok, alapvető elsősegélynyújtási ismeretek birtokában van. - Tudja, hogyan lehet az internetet biztonságosan használni. 	
<p>FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Megfigyelőképesség fejlesztése - Leíró képesség fejlesztése - Azonosító-megkülönböztető képesség fejlesztése - Rendszerező képesség fejlesztése - Analizáló-szintetizáló képesség fejlesztése - Ok-okozati összefüggések feltárása tanítói segítséggel 	<p>JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Élelmiszerfajták megismerése, csoportosítása tápanyagtartalmuk alapján - Egy napi egészséges menü összeállítása. Egészségtelen italok cukortartalmának becslése, mérése kockacukor segítségével - Helyes étkezési, viselkedési szokások alakítása szituációs játékokkal - Ételek tárolásával kapcsolatos

<ul style="list-style-type: none"> - Egészségtudatos magatartás fejlesztése - Az egészséges életmód alapvető elemei (testápolás, öltözködés, pihenés, mozgás, testtartás, táplálkozás, fertőző betegségek és balesetek megelőzése), alkalmazásuk a napi gyakorlatban - A táplálkozás, az életmód és az ideális testsúly elérése/megtartása közötti kapcsolat. A helyes és helytelen étrend, az egészséges és egészségtelen ételek, italok. A folyadékfogyasztás szerepe. A helyes étkezési szokások - Az egészséges fejlődéshez szükséges élelmiszerek kiválasztása - A leggyakoribb betegségtünetek. A testhőmérséklet, láz mérése - A betegségek megelőzése. A védőoltások szerepe - Elsősegélynyújtás néhány szabálya - Közérdekű telefonszámok ismerete (általános segélyhívó, mentők, rendőrség, tűzoltók) - vízparti nyaralás veszélyei, szabályai - az Internethasználat lehetséges veszélyei 	<ul style="list-style-type: none"> információk megbeszélése - A helyes higiénés szokások és a szükséges eszközök megfigyelése, megismerése, a helyes és rendszeres testápolási szokások gyakorlása - Pihenés fontosságáról való beszélgetés, példák gyűjtése az aktív és passzív pihenésre - Az emberek hasonló és különböző külső és belső tulajdonságai, az emberi hangulatok, magatartásformák megismerése megfigyelésekkel (egymáson, képen, szituációs játék során) - Fogyatékossgal és megváltozott munkaképességgel rendelkezők elfogadásának ösztönzése szituációs játékokkal/beszélgetőkör kialakításával - Az egészségünket károsító és védő szokások csoportosítása. A leggyakoribb betegségtünetek (pl. láz, hányás, hasmenés, gyengeség, levertség) felismerésének gyakorlása konkrét példákon, szituációkon keresztül. A betegségek okainak, megelőzésének megismerése, a fertőző betegségek megelőzési módjainak gyakorlása. A testhőmérséklet, láz mérése - balesetek okainak megfigyelése képek, videók segítségével, beszélgetés a megelőzés fontosságáról.
--	--

KULCSFOGALMAK/FOGALMAK:

egészséges életmód, táplálkozási piramis, okostányér, túlsúly
gyakori mindennapi balesetek és megelőzésük, segélyhívó számok, elsősegély nyújtása, közérdekű telefonszámok,

KAPCSOLÓDÁSI PONTOK:

magyar irodalom: szituációs játékok
informatika: kutakodás az interneten

A TOVÁBBHALADÁS FELTÉTELEI:

- ismeri az egészséges táplálkozást
- ismeri a hétköznapi balesetek veszélyforrásait,
- tudja mi a teendő kisebb balesetek esetén
- ismeri a segélyhívó számokat